

Система протидії відмиванню брудних грошей і фінансового моніторингу цих процесів в Україні, охоплює діяльність фактично всіх фінансових установ і передбачає тісну взаємодію різних міністерств та відомств. Кожна з цих установ відіграє свою роль у даній системі і ця роль чітко визначена базовим Законом. Саме цей комплекс чинників та взаємозв'язків в сукупності утворює систему фінансового моніторингу. Згідно з базовим законом, система фінансового моніторингу в Україні, з нормативної позиції, є дворівневою і складається з таких двох рівнів:

- державного фінансового моніторингу;
- первинного фінансового моніторингу.

Ці рівні виступають нормативною основою, базою, на якій працює система. Тому з практичної точки зору дії цього механізму, в процесі дослідження усєї системи, доцільно було б розглядати не рівні фінансового моніторингу, а підсистеми фінансового моніторингу - Державну та Первинну, - кожна з яких має свою специфіку та механізм, а тому заслуговує на те, щоб її розглядали та вивчали окремо.

Фінансовий моніторинг у банківській системі Польщі має практично такий же вигляд, за виключенням того, що Уповноважений орган (яким в Україні виступає Державний комітет фінансового моніторингу) має іншу назву: General Inspector of Financial Information (Генеральна інспекція фінансової інформації, або скорочена абревіатура: GIFI)

В системі протидії відмивання брудних грошей Польщі, велике значення надається Комітету банківського нагляду, який є частиною структури Центрального банку Польщі, та до створення Уповноваженого органу, виконував усі функції, пов'язані з фінансовим моніторингом.

Олександр ДЗЮБЛЮК
*Тернопільський національний
економічний університет*

ВАЛЮТНО-КУРСОВА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Процес реалізації валютної політики Національного банку України починаючи з останнього кварталу 2008 р. відображає особливості валютного регулювання в період кризових явищ на світових ринках і розгортання фінансової кризи в Україні. Попри те, що на початках кризою були охоплені лише ринки банківських послуг і передусім іпотечного кредитування в розвинутих країнах, упродовж 2007-2008 рр. вони поширили свою дію на практично усі сектори світової економіки. У результаті поєднання дії ряду внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на економічний розвиток України в умовах світової фінансової кризи виявились такі проблемні аспекти, які по суті зруйнували досягнуту за попереднє десятиліття макроекономічну і фінансову стабільність в державі та стали ознаками недовіри суб'єктів ринку то тієї економічної політики, яка

проводилась державними інститутами і яка мала б забезпечувати пом'якшення негативних наслідків надмірної відкритості вітчизняного господарства та його нерациональної структури. Наслідком указаних процесів стали підрив довіри до банківської системи, зниження рівня кредитної активності, згортання інвестиційних процесів та значна девальвація гривні.

За таких обставин спрямованість валютно-курсової політики Національного банку України мала визначатися завданням із обмеження девальваційного тиску на гривню, стабілізації кон'юнктури валютного ринку і діяльності вітчизняної банківської системи. Серед основних заходів даної політики у цей період можна відзначити наступні: проведення активних валютних інтервенцій на валютному ринку із продажу долара США; надання значних обсягів кредитів рефінансування на подолання кризи ліквідності банківської системи; встановлення обов'язкового п'ятиденного строку розміщення на окремому аналітичному рахунку балансового рахунку банку коштів клієнтів, призначених для проведення купівлі іноземної валюти з метою повернення за межі України іноземних інвестицій; введення заборони на проведення суб'єктами міжбанківського валютного ринку України операцій в іноземній валюті з похідними фінансовими інструментами, базовим активом яких є валютні цінності, курси валют, процентні ставки та індекси; підвищення нормативу обов'язкового резервування для банків за строковими коштами в іноземній валюті; встановлення нового порядку функціонування міжбанківського валютного ринку України, яким введено заборону на здійснення банками спекулятивних операцій з іноземною валютою між собою і дозвіл комерційним банкам виходити на валютний ринок лише з нетто-продажем чи нетто-купівлею національної валюти; запровадження з лютого 2009 р. цільових валютних аукціонів для продажу іноземної валюти (за курсом НБУ нижче ринкового) банкам для задоволення потреб їхніх клієнтів – фізичних осіб щодо погашення ними своєї заборгованості за валютними кредитами.

Однак за обставин подальшого спаду в експортно-орієнтованих виробництвах і значного дефіциту платіжного балансу продовжував мати місце значний попит на іноземну валюту, що перевищував її пропозицію на внутрішньому валютному ринку, а відтак спричиняв суттєвий девальваційний тиск на національну грошову одиницю. Для вирішення цієї проблеми Національний банк України в процесі реалізації валютно-курсової політики мав би сформулювати чіткі і абсолютно зрозумілі для всіх економічних агентів курсові орієнтири, позаяк в іншому разі практично неможливим стає ефективне ведення зовнішньоекономічної діяльності. Адже невизначеність перспектив зміни обмінного курсу гривні буде і надалі виступати фактором високого рівня валютних ризиків для суб'єктів господарювання, створюючи умови для підвищеного попиту на іноземну валюту та сприяючи відтоку коштів із банківського сектора. Крім того, значні курсові коливання можуть спричиняти не лише спад у зовнішньоекономічному секторі, який поширюватиметься через ефект мультиплікації на інші галузі господарства, а й зумовлювати розгортання інфляційних процесів із-за бажання виробників товарів і послуг перекласти валютні ризики на кінцевого споживача, здійснюючи це через підвищення цін.

Потрібно розуміти, що без чітко визначеного центральним банком валютного коридору навіть попри досягнення за рахунок інтервенцій короткострокової стабільності на валютному ринку, позитивного результату щодо забезпечення довгострокової стабілізації досягнуто не буде. Відмова від чітких орієнтирів щодо забезпечення стабільності обмінного курсу гривні в якості "номінального якоря" монетарної політики ускладнить її антиінфляційну спрямованість, позаяк цінова політика більшості виробників товарів і послуг на внутрішньому ринку орієнтована на курс гривні щодо долара США, визначаючи відповідну цінову динаміку. Поясненням цьому є як об'єктивні причини (ціни на енергоносії, сировину, комплектуючі та інші імпорتنі товари), так і суб'єктивні, пов'язані із порівняно тривалим використанням Національним банком України саме обмінного курсу (а не темпів інфляції) як головного макроекономічного орієнтира для грошово-кредитної політики.

Таким чином, потрібно чітко визначати валютно-курсові орієнтири політики центрального банку, що має супроводжуватись реалізацією сукупності заходів валютної політики, які б обмежували діапазон коливань обмінного курсу границями певного коридору, передбачаючи передусім скорочення попиту на іноземну валюту та збільшення її пропозиції на внутрішньому валютному ринку країни.

Дарья ДИНЕЦ

Иркутский государственный

университет путей сообщения, Россия

МАКСИМИЗАЦИЯ РЕАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ЗА СЧЕТ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ

Финансовый кризис, а также предшествовавшие ему процессы перераспределения национального дохода, вкупе с политикой таргетирования инфляции с помощью денежно-кредитных инструментов не могли не сказаться на качестве финансовых результатов производственных предприятий. Нельзя говорить об эффективности производственно-коммерческой деятельности, если полученная предприятием прибыль не отвечает условиям сохранения и воспроизводства капитала, который, посредством функционирования внешних финансовых потоков участвует в перераспределительных экономических процессах. В таком случае возникает ситуация перераспределения реального капитала в сторону денежных средств, представляющих большую покупательную способность.

Поскольку принято считать, что производственный процесс опосредуется финансовыми отношениями, последние должны формировать потоки финансов таким образом, чтобы максимизировать производительность переменных затрат. При существующих производственных мощностях максимизировать отдачу затрат можно лишь посредством увеличения их оборачиваемости, которая влияет на оборачиваемость всего капитала